

Lakitelek Nagyközség Önkormányzatának

Környezeti Fenntarthatósági Terve

2010. augusztus 10.

1. Bevezető	3
2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép	5
2.1. A környezeti elemek állapota	5
2.1.1. <i>Levegő</i>	5
2.1.2. <i>Vizek</i>	6
2.1.2.1. <i>Felszíni vizek</i>	6
2.1.2.2. <i>Felszín alatti vizek</i>	6
2.1.3. <i>Talaj</i>	6
3. Település és épített környezet állapota	7
3.1. Települési környezet	7
3.1.1. <i>Köztisztaság, hulladékkezelés</i>	7
3.1.2. <i>Csapadékvíz-elvezetés, csatornázás, szennyvízelvezetés</i>	7
3.1.3. <i>Ivóvízellátás</i>	8
3.1.4. <i>Energiagazdálkodás</i>	8
3.1.5. <i>Zöldterület-gazdálkodás</i>	9
3.1.6. <i>Zaj- és rezgésterhelés</i>	10
3.1.7. <i>Közlekedés</i>	10
3.2. Épített környezet	11
3.3. Természeti környezet	12
3.4. Tudatformálás	12
4. Fenntarthatósági tervek és célok	13
4.1. Környezeti elemek	13
4.1.1. <i>Levegőtisztaság-védelem</i>	13
4.1.2. <i>Vízvédelem</i>	15
4.1.3. <i>Talajvédelem</i>	16
4.2. Települési és épített környezet védelme	17
4.2.1. <i>A települési környezet védelme</i>	17
4.2.1.1. <i>Köztisztaság, hulladékkezelés</i>	17
4.2.1.2. <i>Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem</i>	18
4.2.1.3. <i>Ivóvízellátás</i>	18
4.2.1.4. <i>Energiagazdálkodás</i>	19
4.2.1.5. <i>Zöldterület-gazdálkodás</i>	19
4.2.1.6. <i>Zaj- és rezgés elleni védelem</i>	19
4.2.1.7. <i>Közlekedés</i>	20
4.2.2. <i>Épített környezet védelme</i>	21
4.3. Természeti környezet védelme	21
4.3.1. <i>Természetvédelem</i>	21
4.3.2. <i>Tájvédelem</i>	21
4.4. Tudatformálás	22
5. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program	22
5.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok	22
5.2. Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok	23
5.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok	23
5.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok	23

1. Bevezető

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása.

Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A klímaváltozás kockázata két módon jut érvényre: egyfelől visszafordíthatatlan vagy csak igen nagy erőfeszítésekkel korrigálható veszteségeket okoz (emberi egészségkárosodás/többlethalalózás, pótolhatatlan biodiverzitás csökkenése, módosuló hidrológiai ciklus stb.), másfelől tekintélyes anyagi erőforrásokat (védekező, helyreállító tevékenységek növekvő ráfordításai) von el a további fejlődéstől-fejlesztésektől.

Ezért a növekvő klímaváltozás korunk egyik legfenyegetőbb, un. fenntarthatatlan folyamata. A klímaváltozás elleni védekezés, valamint az ahhoz történő kényszerű alkalmazkodás egyik leghatékonyabb rendezőelve a manapság világszerte és hazánkban is egyre nagyobb figyelmet keltő fenntartható fejlődés (a továbbiakban: FF) gyakorlata.

A fenntartható fejlődés lényege: olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével - a FF fogalmában tehát a gazdasági, társadalmi fejlődést egységben kell értelmezni az ökológiai fenntarthatósággal (Szlávik 2004). Mára a fenntarthatóság jelentősége a nemzetközi és nemzeti intézmények célkitűző és tervező-stratégiai tevékenységében olyan domináns szerepet tölt be, hogy joggal említhetjük a XXI. század elejének „civilizációs fordulataként” (Gáthy 2005).

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt.

1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott

„Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja.

Ezzel a modellel - általános „receptúrával” - a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A fenntartható fejlődés nemzeti stratégia (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- (a) a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- (b) a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- (c) környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

Noha a fenntarthatóság ökológiai-természeti korlátai eltérő kockázatokat hordoznak és különböző súlyúak, mára az egyik leghangsúlyosabb problémakört: a klímaváltozástól eredő emberi- társadalmi következmények jelentik (Al Gore 2006). Ezért a klímaváltozás hatásai elleni védekezésre történő felkészülés - a klíma-alkalmazkodás - a globális, regionális és helyi fejlődés fenntarthatóságának egyik hangsúlyos részterületévé lépett elő.

A FF környezeti szempontjainak figyelembe vétele az Új Magyarország Fejlesztési Terv keretében benyújtott pályázatnál:

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv projektjeinek tervezésekor javasolt eljárás a környezeti fenntarthatóságra történő hivatkozás és az azt szolgáló tervezett, gyakorlati törekvések bemutatása: ezért a pályázónak a környezeti fenntarthatóság elvének érvényesítését a pályázati dokumentáció egészében (célok, tevékenységek és eredmények stb.) érvényre kell juttatnia. A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos tevékenységét összefoglalóan is értékelnie kell a pályázati adatlap megfelelő pontjaiban. A FF reális és ténylegesen érvényesíthető szempontjainak pályázatba történő megfelelő beépítése így „versenyelőnyt” jelent a pályázat elbírálása során.

2. Környezeti és környezetvédelmi helyzetkép

2.1. A környezeti elemek állapota

2.1.1. Levegő

Magyarország levegőminőségi helyzete – az utóbbi évtizedekben, a nagy mennyiségben kibocsátott „hagyományos” légszennyező anyagok emissziójának csökkenése ellenére – sok területen még mindig nem kielégítő.

A levegő minőségét a természeti tényezők mellett (talajviszonyok, uralkodó szélirány, csapadék, stb.) elsősorban a mező- és erdőgazdálkodás, az ipar- és szolgáltatóipar, a közlekedés, valamint a lakossági tüzelés határozza meg.

A településen a légszennyező anyagok koncentrációi a 80-as évektől napjainkig csökkenő tendenciát mutatnak a kén-dioxidra és a nitrogén-oxidokra vonatkoztatva. A kémiai légszennyező komponensek tekintetében a település levegője tisztának mondható.

A szilárd légszennyező komponensek (üledő- és szálló por) aránya időnként továbbra is számottevő a térségben a megnövekedett közúti forgalomnak, a burkolatlan útfelületeknek és a nem megfelelően karbantartott zöldfelületeknek, az egyes helyeken elhanyagolt, parlagon hagyott mezőgazdasági területeken, a közigazgatási terület északi, északnyugati területeinek deflációra érzékeny talajminőségének, valamint a csökkenő csapadék-mennyiségnek köszönhetően. Az állattartó telepek környezetében a bűzterhelés időnként nem elhanyagolható.

A települési kibocsátások túlnyomó hányada tüzeléstechnikai, valamint közlekedési eredetű.

A kibocsátások jellemzően 10 m alatt, néhány esetben 10-20 m közötti magasságban történnek, így e terület nem játszik számottevő szerepet a nagy távolságba eljutó légszennyezés kialakításában. A település átszellőzöttsége megfelelő.

A közlekedésből adódó levegőterhelés mértéke nem elhanyagolható, a helyi és az átmenő forgalom is megnövekedett az utóbbi években.

A fűtési módok megoszlása a településen kedvező képet mutat: belterületen gyakorlatilag teljesen kiépített a gázhálózat és a gázzal fűtő lakások aránya is magas, azonban nem elhanyagolható a vegyes tüzelésű kazánokban fával és egyéb szilárd fűtőanyagokkal fűtő külterületi lakások aránya.

Kellemetlen szagok a volt szilárd hulladéklerakó telep, illetve egyes bűzös üzemek, továbbá egyes állattartó telep környezetében jelentenek időszakonként problémát.

Az allergiára hajlamos személyek számára gondot jelenthet a parlagon fekvő, illetve gondozatlan, gyomos, bolygatott külterületek nem elhanyagolható kiterjedése. A település belterületére ez nem jellemző.

Száraz időszakokban jelentős porszennyezés forrása lehet a néhány keskeny burkolatú út a belterületen. Emellett mezőgazdasági munkák idején okozhat problémát a mezőgazdasági földterületekről származó porszennyezés.

Légszennyező anyag kibocsátás szempontjából jelentős ipari üzemek, illetve termelő, vagy

szolgáltató tevékenységet végző létesítmények Lakitelek közigazgatási területén belül találhatóak. Ezen, illetve az egyéb kisebb levegőterhelést okozó üzemek, telephelyek döntően a település iparterületein és külterületi majorjaiban gazdasági területeken üzemelnek.

2.1.2. Vizek

2.1.2.1. Felszíni vizek

Lakitelek és térsége a Tisza vízgyűjtőjén, a Tisza mentén, az Alsó-Tisza-vidék északi részére esik, másrészt a Duna-Tisza közti síkvidék keleti területén, ezen belül a Kiskunsági-homokvidék keleti területén, a Pilis-Alpári-homokhát délkeleti részére eső tájegységen helyezkedik el a 81-107 mBf-i tengerszint feletti magasságban.

A Tisza folyó viszonylag mesze, 3 km-re van a belterülettől, vízminősége a „jó víz” (II. osztály) és „tűrhető víz” (III. osztály) minősítés közé helyezhető.

A csapadékvíz elvezetésére, illetve elhelyezésére szikkasztó árkok vannak az utak egy részénél kialakítva. A nagyközség észak-északkeleti részén a külterületen a 44. sz. úttól északra üzemel a Tökös főcsatorna és a Párhuzamos csatorna, valamint a Tasi-éri főcsatorna és mellékága. A Tasi-éri főcsatorna belterületi szakasza a lakóövezet csapadékvíz befogadója. A belterület csapadékvíz befogadója továbbá a Holt-Tisza is.

2.1.2.2. Felszín alatti vizek

A rétegvizek Lakitelek közigazgatási területén a 15-20 m alatt kezdődő mintegy 300-350 m vastag pleisztocén fluvioeolikus homok és kavics rétegekben találhatóak.

A rétegvíztárolók vízvezető képessége a térségben jó. A kitermelhető rétegvizek (minősége) vas, ammónia- és egyes helyeken metántartalma haladja meg általában a rendeletben előírt értékeket (II. osztályú). A térségben a rétegvizek áramlásának fő iránya nyugat, északnyugatról, kelet, délkelet felé mutat.

A térség termálvíz készlet szempontjából a legkedvezőbb helyen van. Lakitelek közigazgatási területén a Tösfürdő ingatlanon 1 db termálvíz kút (K-28) üzemel. A kút talpmélysége 1050 m, vízhozama 700 l/p, vízhőmérséklete 41°C. A termálvíz kút vizéből 3db termálmedence vízellátását biztosítják. A medencéből kikerülő használt víz a fürdő melletti területen lévő 0,5 ha kiterjedésű hűtőtóba kerül, majd innen a Holt-Tiszába vezetik.

2.1.3. Talaj

Lakitelek térsége a Duna-Tisza közti síkvidék keleti területén, ezen belül a kiskunsági-homokvidék keleti területén, a Pilis-Alpári-homokhát délkeleti részére eső tájegységén helyezkedik el. A Lakitelek által érintett Tisza szakasz az Alsó-Tisza-vidék északi része.

Földtani szempontból a talajképző közet a Tisza és a holtág mellett, valamint a közigazgatási terület északi szélén lévő területeken a holocén korú folyóvízi homok, kavics, ártéri iszap, agyag, mésziszap, tőzeg és futóhomok, míg a közigazgatási terület egyéb részein a pleisztocén korú futóhomok.

Mérnökgeológiai szempontból a közigazgatási terület délkeleti felén a Tisza és a holtág mentén az ártéri infúziós lösz, míg a közigazgatási terület egyéb részein általában futóhomok a jellemző

talajtípus.

Genetikai talajtérképek alapján a közigazgatási terület délkeleti részén a Tisza és a holtág mentén réti öntéstalajok, a közigazgatási terület nyugati, délnyugati részén futóhomok, északon humuszos homok, míg a közigazgatási terület északkeleti szélén foltokban réti talajok fordulnak elő.

3. Település és épített környezet állapota

3.1. Települési környezet

3.1.1. Köztisztaság, hulladékkezelés

A település környezetvédelmi megítélésében jelentős szerepe van a köztisztaságnak. Nemcsak a kívülálló, hanem a településen élő ember számára is a legszembeűnőbb a közterületek tisztasága, a zöldterületek gondozottsága, a közutak állapota.

Az önkormányzat 30/2002. (XII. 11.) számú, 14/2005. (X.25.) számú, 23/2005. (XI. 30.) számú és a 14/2007. (V. 30.) számú rendeleteiben szabályozza a közterületek használatával kapcsolatos feladatokat, a 22/2004. (V. 27.) számú rendeletében a köztisztasági feladatokat.

Lakitelek közigazgatási területén keletkező települési (kommunális) szilárd hulladékok mennyisége átlagosan 6500-7000 m³/év (1700-1800 t/év). A települési szilárd hulladék és az építési-bontási hulladék a kecskeméti lerakóba kerül elhelyezésre. Szelektív hulladékgyűjtés a településen még nincs.

3.1.2. Csapadékvíz-elvezetés, csatornázás, szennyvízelvezetés

Lakiteleken csapadékvíz elvezető csatorna hossza 1 km, amelybe az azóta megszüntetett törpevízmű csurgalék vize volt bekötve. A csapadékvíz elvezetésére, illetve elhelyezésére szikkasztó árkok vannak az utak egy részénél kialakítva. A nagyközség észak-északkeleti részén a külterületen a 44. sz. úttól északra üzemel a Tökös főcsatorna és a Párhuzamos csatorna, valamint a Tasi-éri főcsatorna és mellékága. A Tasi-éri főcsatorna belterületi szakasza a lakóövezet csapadékvíz befogadója. A belterület csapadékvíz befogadója továbbá a Holt-Tisza is.

2006-2007-es év folyamán kiépült a gravitációs szennyvízcsatorna hálózat, ennek nyomán a központi belterület 99 %-a, a közigazgatási területen található ingatlanok 56 %-a vált csatornázottá. Jelenleg 82 %-os a rákötések aránya, de ez folyamatosan bővül. Befogadó telep a Lakitelek Nagyközség Önkormányzatának tulajdonában lévő, BÁCSVÍZ Zrt által üzemeltetett tisztító mű. A szennyvízevezetés gravitációs rendszerű csatornahálózaton keresztül történik, melyhez 3 db szennyvízáttemelő tartozik.

A biológiai szennyvíztisztító telep a nagyközségtől északkeletre, a 4625 jelű úttól délkeletre a 0115/31 hrsz-ú ingatlanon épült.

A nem csatornázott település részekén (néhány belterületi ingatlan, üdülőövezet, külterület) a közcsatornázás megvalósításáig a szennyvízelvezető hálózatba nem csatlakozó ingatlanok esetén a keletkezett folyékony hulladék gyűjtéséről, kezeléséről és rendszeres elszállításáról a külön

jogszabályban meghatározott műszaki és közegészségügyi előírások alapján a tulajdonos köteles gondoskodni.

3.1.3. Ivóvízellátás

Az 1960-as években épült lakiteleki, illetve az 1970-es években épült tóserdei vízmű megszűnt.

Lakitelek Nagyközség ivóvíz ellátása a Tiszakécske – Lakitelek – Tiszaalpár településeket ellátó kistérségi regionális vízvezeték rendszerről történik, melybe becsatlakozik a Lakiteleken lévő 2 db mélyfúrású kút is.

A kistérségi regionális vízmű területén két magastározó üzemel a tiszakécskei 1000 m³-es víztorony és a tóserdői 500 m³-es víztorony.

A település egészséges ivóvízzel való ellátottsága a belterület viszonylatában 100 %-osnak mondható.

Az ivóvíz hálózat hossza: 56,1 km

Közkifolyók száma: 13 db

Bel- és külterületen egyaránt előfordul egyedi kutas vízellátás is. A kutakból házi vízigénynek (max. 500 m³/év mennyiség) termelhető ki talajvíz.

3.1.4. Energiagazdálkodás

Villamos energia:

Lakitelek villamos energia ellátása az EDF DÉMÁSZ Zrt-hez tartozik, amely a hálózat üzemeltetője.

A településen a villamos energia ellátást a Tiszakécske – Lakitelek elektromos vonal biztosítja 20 kV-os szabadvezeték hálózatra telepített 20/0,4 kV-os transzformátor állomásokkal. Meghibásodás esetén a kecskeméti és kiskunfélegyházi alállomások felől 20 kV-os vonalakon történhet a betáplálás.

A 20 kV-os középfeszültségű elosztóhálózat mindenütt szabadvezetékes kiépítésű, a 20/0,4 kV-os transzformátor állomások többsége OTR típusú oszlop transzformátor állomás fa vagy vasbeton tartószerkezettel. A 0,4 kV-os vezeték hálózat nagy része szabadvezetékes, a központban található néhány földkábeles kiépítésű is, elsősorban üzemi, intézményi bekötőkábelek.

A település belterületén a közvilágítás közel 100 %-ban biztosított és megoldott. A közvilágítási hálózat 2003. évben került felújításra, ezzel egyidőben a forgalmasabb külterületi utak egy részén is kiépítették a közvilágítást.

Gázellátás:

A község gázellátását az 1980-as években kezdték kiépíteni. A gázellátást a Kardoskút – Városföldi nagynyomású gázvezetésekről biztosítják.

A Kiskunfélegyháza Borsi halom mellett épített 60/8 bar nyomású, 10 000 m³/h kapacitású átadó állomás biztosítja Tiszaalpár, Lakitelek, Szentkirály, Kerekdomb, Tiszakécske gázellátását. A nagyközép nyomású betápláló gázvezeték a 4625 jelű közút, valamint a Szolnok – Kiskunfélegyháza vasút mellett épült. A településen KÖGÁZ körzeti nyomásszabályozó épült.

A gázhálózat és nyomásszabályozók üzemeltetője a GDF SUEZ Energia Magyarország Zrt. Kecskeméti Kirendeltsége.

Kommunikációs hálózat:

A távbeszélő-hálózat kiépült, valamennyi vezeték nélküli táv- és hírközlési szolgáltató megfelelő vételi lehetőséget tud biztosítani.

A vezetékes telefon-szolgáltatást a Magyar Telekom Nyrt. – a MATÁV Rt. jogutódja - végzi.

Megújuló energia:

Napjainkban sajnos még nem igazán elterjedt a megújuló energiaforrások használata. A településen a megújuló energiaforrások (szél, víz, nap, termikus, biomassa) csak korlátozottan állnak rendelkezésre.

A szélenergia hasznosíthatóságát vizsgálva az Országos Meteorológiai Szolgálat mérési adatai alapján az éves átlagos szélesség mintegy 2,5 m/s erősségűre tehető. Ez nem gazdaságos szélerőmű létesítése szempontjából. (Természetesen kisebb, maximum 1-2 kW teljesítményű, „háztáji” szélturbina telepítése nem zárható ki, de ennek gazdaságossága számításokkal nem támasztható alá.)

A napenergia hasznosítására országos tekintetben átlagosak a feltételek, a napsütéses órák száma 2100 körül alakul. A település adottságait figyelembe véve, megfelelő gazdaságossági számítások után, elsősorban közintézmények esetében térülhet meg a napenergia-hasznosítást célzó beruházás, elsődlegesen használati melegvíz készítésében. Megfelelő lakossági elkötelezettség esetén háztartási szinten is elképzelhetők ezen beruházások, de figyelembe kell venni, hogy a napenergiát hasznosító berendezések árai elég magasak, ezért ezek alkalmazása csak megfelelő állami kötelezettségvállalás mellett képzelhető el.

A geotermikus energia hasznosításának lehetőségéről nem áll rendelkezésünkre adat.

Jelentős energia megtakarítást eredményezhet, ha szervezett formában, központi pénzügyi alapok elnyerésével megkezdik az épületek nyílászáróinak és falainak hőszigetelését.

Az energiatakarékosság jegyében végzett tudatformáló, oktató és tanácsadó tevékenység különösen fontos feladat.

3.1.5. Zöldterület-gazdálkodás

A környezeti tényezők közül ez az az – talán legfontosabb – elem, melynek fejlesztése, illetve a fenntartás magas színvonala jótékony, javító hatással van a többire.

A megcélzott turisztikai fejlesztések és a kellemes és vonzó lakókörnyezet kialakítása megkívánja a település parkosítását, a bel-és külterület fásítását.

Lakitelek az Alföldi településekre jellemőzen nagy kiterjedésű határral rendelkezik. A 5466

hektáros igazgatási területének 92 %-a külterület.

A belterületről keletre eső, a Kiskunsági Nemzeti Park Szikra és az Alpári rétként védett területe folyó menti hullámtér, holtágakkal, ártéri mocsarakkal, nedves rétekkel, puhafás ligeterdőkkel és körises láperdőkkel.

A belterülettől nyugatra jellemőzen szőlő-gyümölcs növénykultúrájú mezőgazdasági területek és nagyobb összefüggő telepített erdők vannak.

A település belterületi zöldfelületi elemekben bár nem rosszul ellátott, közparkokban viszonylag szegény és ezek kiépítettsége nem elégséges. A községnek ezen az adottságán javít a belterület széli vagy ahhoz közvetlenül kapcsolódó gazdag természeti értékekkel bíró vízparti területek aránya, de nem oldja meg az épített környezet részeként jelentkező, közösségi szervezőerőt is magukban hordozó zöldfelületek kiépítettségének (közparkok) hiányát.

3.1.6. Zaj- és rezgésterhelés

Zajterhelés szempontjából jelentős ipari és mezőgazdasági üzemek Lakitelek közigazgatási területén belül néhány üzem kivételével nem található (a terület üzemektől származó zaj szempontjából nem terhelt). A külterületi majorokban és a belterületi lakóterületekbe ékelődve, valamint a lakóterületek melletti és közeli gazdasági területeken található egyes üzemek (pl.: hűtőházak, fatelepek, faipari üzemek, géptelepek, javító üzemek) tevékenységük során számottevő zajkibocsátással járnak, azonban a határérték feletti zajkibocsátás ritka. A külterületi majorokban található zajos létesítmények esetében a kedvező elhelyezkedésük miatt határérték feletti zajkibocsátással üzemelésük során nem kell számolni.

A közúti forgalomból adódó zaj- és levegőterhelés a település térségében helyenként és időnként számottevő és a forgalom növekedésével egyre növekvő mértékű.

A vasúti közlekedésből származó zaj- és levegőterhelés a településen nem jelentős, annak ellenére, hogy a Szolnok – Kiskunfélegyháza és a Kecskemét – Kunszentmárton vasútvonal a belterületen halad keresztül, de egyik sem jelentős forgalmú mellékvonal és a vasútvonalak nem villamosítottak, de a terület jó átszellőzésű.

3.1.7. Közlekedés

A település területén négy országos közút (44. sz. főút, 4505, 4622, 4625. j. összekötő országos mellékút, továbbá a 45302 j. vasútállomáshoz vezető országos közút) halad át, melynek kiépítettsége, burkolatszélessége, állapota alkalmas a helyi és az átmenő forgalom lebonyolítására.

Lakitelek település az országos közúthálózatba a 44. számú I. rendű főúttal és a 4625. j. összekötő úttal kapcsolódik. A 44. sz. főúttal Kecskemét és Békéscsaba (Gyula) irányába, a 4625. sz. összekötő úttal délre Kiskunfélegyháza (Csongrád), északi irányban Szolnok felé kapcsolódik.

A település területén halad ezen kívül a 4622. jelű összekötő út (Szentkirály felé), valamint a 4505. jelű kapásfalui összekötő út, amely döntően megyén belüli kapcsolatot biztosít. A 45302 jelű Lakitelek vasútállomáshoz vezető út a település belterületén van.

A jelenleg meglévő gyorsforgalmi úthálózathoz az M5-ös autópályához Kecskemétnél a 44. sz.

főúton, Kiskunfélegyházán a 4625. jelű összekötő úton csatlakozhat a község közúti forgalomba.

A településen lévő országos közutak hossza kb. 26 km. A 44. sz. főút burkolata 7,0 m, a többi útburkolat szélessége 6 m körüli. A 4622. jelű összekötő út külterületi szakaszain vannak még 5 m burkolatszélességű útszakaszok is.

A belterületet északról a 44-es főút, délről a 4625. jelű összekötőút határolja.

A település területén halad a Kiskunfélegyháza – Lakitelek – Tiszakécske – Szolnok vasútvonal, a Kecskemét – Lakitelek vasútvonal és a Lakitelek – Kunszentmárton vasútvonal. A vasútvonalak behálózzák a települést, mely a beépíthetőséget nehezíti. Ezt a tényt fokozza, hogy a falut északról a 44-es sz. I. rendű főút határolja, gyakorlatilag a települést lezárja. A beépítésre szánt területek (belterületek) 44-es főúttól északra (főúton túlra) történő fejlesztése komoly közlekedésbiztonsági problémákat vethetne fel.

A belterületen gyűjtőút szerepét látja el a 4622. jelű összekötőút (Széchenyi krt.), illetve az üdülőterület mentén a 4625. jelű összekötőút.

Önkormányzati utak vonatkozásában főbb gyűjtőút funkciót ellátó utak, utcák:

Alkotmány utca, Árpád utca, Május 1. utca, Széchenyi krt, Béke utca, Petőfi utca, Kossuth utca (belterületen)

Dr. Deák István utca, Zalán utca (üdülőterületen).

A település belterületén a kiépített utak szélessége általában 4 m, de van 3 és 5 m széles burkolatú utca is.

Az életminőség javítása, az idegenforgalmi fejlesztési cél, a közlekedésbiztonság, stb. közlekedési szempontból igényli a kerékpáros infrastruktúra fejlesztését.

3.2. Épített környezet

Lakitelek az alföldi településekre jellemzően nagy kiterjedésű határral rendelkezik. A 5466 hektáros igazgatási területének 92%-a külterület. A szórványban elhelyezkedő tanyák jellegzetes alföldi tájkaraktert képviselnek, többségük megfelelő földúthálózattal, részben burkolt úthálózattal, alap infrastruktúrával ellátott.

A volt zártkertek területe a település déli részén, a Kiskunfélegyháza – Szolnok út bal oldalán, Tőserdővel szemben alakult ki, mely mára inkább pihenőkert, mint mezőgazdasági termelő funkciót tölt be.

A nagyközség beépített területének szerkezete egészséges fejlődést tükröz.

A település jelenlegi térszerkezetét viszonylagos kompaktság jellemzi. A gazdasági területek azonban messze esnek egymástól, az összekötő utak mentén kisebb-nagyobb szélességű sávban csápokként nyúlnak ki a viszonylag tömör településtestből.

Az üdülőterület fejlesztésére csak déli irányban van már lehetőség. Az üdülőterületek fejlesztésénél a nagyobb telkek kialakítására van nagyobb igény, ami környezetvédelmi, környezetminőségi szempontból kedvező.

Kedvezőtlen, hogy a Kapásfalu és Oncsa belterületek és a központi belterület között nincs szerves kapcsolat, de semmiképpen sem lehet cél, hogy ezek megszűnjenek, elsorvadjanak, az pedig végképp nem lehet cél, hogy a központi belterülettel összenőjenek.

Az intézményhálózat mennyisége – a népességprognózis figyelembevételével – megfelelő.

A településen kevés számú védelemre érdemes épület és művi érték van, ezért azok védelmére fokozott figyelmet kell fordítani. Az örökségvédelmi elképzelések kialakítása során ugyanakkor számolni kell azzal, hogy egy település épületállománya 100-150 évenként megújul, a figyelmet alapvetően a karakterjegyek megőrzésének, átörökítésének módjára kell irányítani, különösen azokon a területeken, ahol szűkösek az önkormányzat beavatkozási lehetőségei.

3.3. Természeti környezet

A természeti értékek a nemzeti és a települési vagyon nélkülözhetetlen részét képezik. A környezetvédelem lényeges feladata a természeti értékek megőrzése, állapotuk fenntartása, javítása. A területek védelme élővilág-védelmi szempontból is indokolt, ugyanis szerves részét képezik a zöldhálózatoknak, ami életteret biztosít védett növényeknek és állatoknak.

A település határának jelentős részét a Tisza volt és jelenlegi ártere képezi. E területen található a Kis-rét, a Nagy-rét, a Tiszai-dűlő, a Szakadás, a Lódöngető-fok, a Sulymos és a Szikra, amely az Alpári réttel folytatódik. Az egész terület egyedülálló módon bővelkedik természeti kincsekben.

Az élő Tisza a települést alig 2,7 km hosszúságban határolja, partját galériaerdők szegélyezik.

Az egykori Tisza menti holtágak és morotvák gazdag növényvilágát őrzi a szikrai Dög- és Holt-Tisza.

3.4. Tudatformálás

A helyi lakosság környezethez való viszonya nem csupán a társadalmi és családi háttér függvénye, de befolyásolja a közösségi lét, illetve a települési és megyei önkormányzat környezeti stratégiája. Érdemes tehát részletesen megvizsgálni a lakossági véleményeket, illetve a társadalmi kezdeményezések célját és folyamatát. Ezzel képet kaphatunk arról, hogyan érdemes egy adott közösségben tájékoztató-tudatformáló stratégiánkat alakítani. Ebbe nem csupán a gyerek- és fiatalkori nevelés tartozik bele, hanem a közvetett, felnőttekre ható tudatformáló tevékenység is. Ez utóbbinak része a környezetvédelem területén kifejtett civil aktivitás indirekt hatása is. Az átalakuló igényekre válaszképpen fontossá vált, hogy nemcsak az egyén vagy a család szintjén, hanem a társadalom magasabb szintjein is megfogalmazódjon a mindennapi, rövid és hosszú távon tapasztalható környezeti gondokra való odafigyelés gondolata. Erre nem csupán környezetvédelmi szabályok, intézkedések bevezetésével van szükség, hanem folyamatos, tudatos szemléletformáló tevékenységgel is.

A község kiemelten figyelmet szentel a környezeti nevelés hatékonyságának növelésére, nemcsak a gyermekek estében, hanem a lakosság környezeti tudatosság széleskörű elsajátítása érdekében is.

4. Fenntarthatósági tervek és célok

4.1. Környezeti elemek

4.1.1. Levegőtisztaság-védelem

Cél:

- A település jó minőségűnek mondható levegőtisztasági-állapotának fenntartása.
- A talaj-eredetű portterhelés csökkentése.
- A fűtésből származó légszennyezés mérséklése.
- A mezőgazdasági tevékenységből származó bűzszenyezések csökkentése.
- Az ipari eredetű szennyezőanyag kibocsátások megelőzése, csökkentése.
- A diffúz légszennyező források kibocsátásának csökkentése.
- A közlekedési eredetű légszennyezés csökkentése.

Feladat:

- Fel kell tárnai a közlekedési infrastruktúra fejlesztését érintő programok és tervek (közlekedésfejlesztési koncepció, területrendezési terv stb.) várható (közép és hosszú távú) hatásait a közlekedésre és az érintett településrészek levegőjének minőségére. A hatástanulmány eredményei, és tapasztalatai alapján módosítani kell a terveket, hogy azok megvalósulása ne okozza a környezeti levegő minőségének romlását.
- A gépjárműforgalom növekedés megállítása érdekében települési programot kell kidolgozni, amely komplex intézkedésrendszert tartalmaz a gépjárműforgalom csökkentése érdekében. Ennek fő területei: közlekedésszervezés, településszerkezet, intézményrendszer, szolgáltatási rendszer, tömegközlekedés, gyalogos közlekedés, kerékpáros közlekedés, elkerülő utak, lakossági szemléletformálás és ösztönző rendszer. A program elemeit integrálni kell a települési programokba és tervekbe.
- A kerékpáros közlekedést vonzóvá, kényelmessé és biztonságossá kell tenni a lakosság számára ahhoz, hogy valóban növekedjen e közlekedési mód részaránya a települési közlekedésben. Összefüggő kerékpárút hálózatot kell kialakítani az országos utak mellett és a községben, amely kifelé csatlakozik a fontosabb pihenőterületekhez. Emellett meg kell teremteni a kerékpárok tárolásának, őrzésének feltételeit:
  - Kerékpártárolók: közterületek, oktatási és közintézmények, parkolók
  - Kerékpár megőrzők: közparkok
- Forgalmuszervezési, tömegközlekedési, parkolási, esetleg alternatív közlekedési eszközök bevonásával biztosítani kell, hogy a turisztikailag frekvenciált területek személygépjármű terhelése ne nőjön tovább. A látogatók számára olyan feltételeket és közlekedési alternatívákat kell teremteni, hogy ne ragaszkodjanak a személyautóval történő megközelítéshez. Kiemelt feladat a Töserdő területei felé irányuló személygépjármű forgalom mérséklése.
- Az illetékes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőséggel együttműködve el kell érni, hogy Lakitelek területén ne történjen határérték feletti légszennyezőanyag kibocsátás. Amennyiben ipari létesítmények a határértéket több alkalommal meghaladják, ezekkel párbeszédet kell kezdeményezni, emisszió csökkentő intézkedések megvalósítását kell elérni.
- Ipari, termelő és szolgáltató létesítmények működése során előfordul az egészségre nem

ártalmas, de szagos anyag és szilád légszennyezőanyag kibocsátás, ami befolyásolhatja a település egyes részeinek levegőminőségét is. Az Önkormányzatnak rendszeresen tájékozódnia kell ezek légszennyezőanyag kibocsátásáról, szükség esetén komplex vizsgálatokkal tisztázni ezek szerepét a település levegőminőségének alakításában. Ezen üzemekkel kapcsolatos környezeti hatásvizsgálati folyamatokban csak abban az esetben szabad hozzájárulni a beruházáshoz/technológiaváltáshoz, ha az csökkenti a kibocsátott légszennyező anyagok mennyiségét, veszélyességét, Lakitelek expozícióját. A gazdasági (ipari, kereskedelmi, szolgáltató) területeken előnyben kell részesíteni a települési környezetminőséget kevésbé veszélyeztető ipari tevékenységet.

- Jelentős egészségügyi kockázatot jelentenek a lakosság által egyedi fűtésű berendezésekben és nyílt téren elégetett műanyag, gumi és egyéb (laminált lemez, pozdorja bútorelemek, stb.) hulladékokból felszabaduló toxikus és rákkeltő anyagok. Az információhiány és a tájékozatlanság miatt ezek égetése általánosan előfordul. A jelenség visszaszorítása érdekében közérthető tájékoztató anyagokat kell létrehozni a szükséges ismeretekről és helyi rendeletekről. Azokat minden háztartásba el kell juttatni. Az információkat a médiákon keresztül is kell kommunikálni, ill. az interneten keresztül is közzé kell tenni.
- A lakossági légszennyezés egyik jelentős része a kerti hulladékok és avar égetéséhez köthető. Ez kiváltható komposztálással, ami a talajerő utánpótlást is elősegíti. Ezért programot, ösztönző rendszert, tanácsadó szolgáltatást kell kidolgozni és megvalósítani a komposztálás elterjesztésére. Ebben a különböző célcsoportok számára megfelelő módszereket kell ajánlani, mivel más szükségletek jelentkeznek a kertés ház övezetben, ahol szinte csak fűnyiradék keletkezik, és a zártkerti övezetben, ahol lényegesen több a szerves hulladék, aminek jelentős része gally. A program sikeres megvalósítása a kommunális hulladék szervesanyag tartalmát is csökkenti.
- A benzinkutak fokozott expozíciónak teszik ki a lakosságot és hozzájárulnak a levegőminőség romlásához, a környezeti kockázat növeléshez. El kell érni, hogy a településen működő valamennyi benzinkutat - amennyiben még nem tették meg - fel kell szerelni benzingöz visszavezető rendszerrel, (tartály, töltőcsonk) ezek előírászerű működését rendszeresen ellenőrizni szükséges.
- Az allergén növények egészségkárosító hatásának mérséklése érdekében:
  - Részletesen fel kell térképezni (javasolt a GPS és térinformatikai platform) a település területén előforduló allergén növények elterjedését, tényleges és potenciális élőhelyeit. Meg kell határozni azon növények körét, amelyek pollenje ténylegesen jelentős egészségügyi veszélyforrást jelent.
  - Az elterjedési térkép alapján intézkedési programot kell kidolgozni, amely meghatározza a különböző területtípusok kezelési feladatait az allergén növények terjedésének visszaszorítása érdekében. A kezelési feladatoknak elsődlegesen az élőhelyi körülmények természetes módszerekkel történő megváltoztatására kell irányulniuk, amely az allergén növény terjedését akadályozza meg.
- Az intézkedési program megvalósítása. A programot megfelelően kommunikálni kell, megvalósításába be kell vonni a területhasználókat, tulajdonosokat.
- A község átszellőzésének biztosítását a település zöldfelületi rendszerének fejlesztésével és az összeköttetéseket biztosító utcai zöldsávok és fasorok kialakításával kell megoldani.
- A diffúz szennyezések (pl.: mezőgazdasági tevékenységek által okozott porszennyezés) csökkentése érdekében a jellemző szélirány felőli véderdősávok telepítését meg kell

- kezdeni, ebbe be kell vonni a gazdasági szereplőket is.
- Ahhoz, hogy a település levegőkörnyezeti folyamatai leírhatók, előre jelezhető legyenek számítógépes modellt kell kidolgozni. Meg kell határozni a modellezéshez szükséges alapadatok körét, ennek alapján létre kell hozni, ill. beszerezni a megfelelő adatbázisokat. Olyan programot kell kidolgozni, amely figyelembe veszi a klímát, beépítettséget és a domborzatot is, aminek segítségével az emissziós struktúrában, a településszerkezetben bekövetkező változások levegőminőségre gyakorolt hatásai megbízhatóan prognosztizálhatók.

4.1.2. Vízvédelem

A felszíni vizek minőségével kapcsolatos célok

Cél:

- A felszíni vízkészletek vízmennyiségének és vízminőségének védelme.
- A felszíni vízfolyások, tavak vízminőség-romlásának megakadályozása.
- Takarékos vízhasználat a vízhiányos helyzetek kialakulásának elkerülése céljából.
- Az élővízbe bevezetett szennyvizek által okozott szerves-anyag terhelés csökkentése az eutrofizáció mérséklése céljából.
- A vízelvezető csatornák vízminőségének megőrzése, javítása.
- Felszíni vízfolyások természetes víztisztulásának biztosítása

Feladat:

- A szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítését el kell végezni.
- Biológiai szennyvíztisztító telep megépült. Meg kell vizsgálni a tisztított szennyvíz élővízbe bocsátásának kiváltását szolgáló technológiai megoldások megvalósíthatóságát is.
- A szippantott szennyvíz leürítéseket ellenőrizni kell, az illegális leürítéseket fel kell számolni.
- Takarékos öntözési eljárásokat kell bevezetni.
- A vízelvezető csatornákat ki kell tisztítani, állapotukat javítani kell. A csatornába jelenleg szennyvízbevezetés - a hatóságok tudomása szerint - nincs. Amennyiben az önkormányzat tudomására jut, fel kell tártani és meg kell szüntetni az esetleges csatornába történő szennyvízbevezetéseket. Szükséges azonosítani azokat a szennyező forrásokat is, amelyek esetleg a csapadékcsatornán keresztül terhelik ezeket a felszíni vizeket.
- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyeket ki kell tisztítani, rendbe kell tenni. A felszíni vizek medrét és a parti sávokat szennyező anyagok rendszeres összegyűjtését az illetékes vízügyi igazgatósággal együtt tervezni kell. A hulladéklerakást szankcionálni kell. A program megvalósításába be kell vonni környezetvédő civil szervezeteket.
- A felszíni vízfolyások vízminőségét folyamatosan ellenőrizni kell.
- A kemikáliák alkalmazását csökkenteni kell a mezőgazdasági termelésben.

A felszín alatti vizek minőségével kapcsolatos célok

Cél:

- Ivóvízbázis-védelem fejlesztése.
- A nitrát-terhelés csökkentése.

- A földtani közeg, a felszín alatti vizek további terhelésének elkerülése.
- A vízháztartás egyensúlyának kialakítása és megőrzése érdekében a felszín alatti vízkészletek felhasználásának mérséklése.
- A sérülékeny vízbázisok területén a védősávok és védőidomok fokozott ellenőrzése, védelme.

Feladat:

- Az élővizekbe és a használaton kívüli kutakba a szennyvízbekötéseket fel kell tární, és meg kell szüntetni.
- A szennyvízcsatorna hálózatot teljesen ki kell építeni.
- Biológiai szennyvíztisztító telepet megépült, de meg kellene vizsgálni a tisztított szennyvíz élővízbe bocsátásának kiváltását szolgáló technológiai megoldások megvalósíthatóságát is.
- A szippantott szennyvíz leürítéseket ellenőrizni kell, az illegális leürítéseket fel kell számolni.
- A termálvíz-kutat hosszú távon meg kell óvni, a hidrogeológiai védőterületen lévő szennyező forrásokat fel kell számolni, a takarékos vízfelhasználást folytatni kell. Az ivóvízbázisokat fokozatosan védeni szükséges.
- A takarékos vízhasználat lehetőségének, alternatíváinak megteremtése és ösztönzése a lakosság és a közületi fogyasztók számára. A vízkészletek mennyiségi védelmének leghatékonyabb eszköze a vízfogyasztás racionalizálása. Ez egyrészt történhet víztakarékos berendezések, szerelvények alkalmazásával, másrészt esővíz ill. csapadékvíz felhasználásával a nem ivóvíz minőségű vizet igénylő szükségletek ellátására.
- A belvízelvezető rendszer kotrását, mederrendezését és rendszeres karbantartását szükség esetén el kell végezni.
- A település csapadékvíz elvezető rendszere nem egységes. Összefüggő csatornahálózat kis mértékben épült meg, gyakoriak a szikkasztóárkok. A szikkasztókat össze kell kötni, és bele kell vezetni a meglévő rendszerbe. A csapadékvíz elvezető hálózattal szállított csapadékvíz belvízcsatornába történő bevezetése előtt hordalékfogó műtárgy elhelyezése kötelező.
- A csapadékok lemosják az útburkolatot, a csapadékvízzel jelentős mennyiségű hordalék, olaj, só, szerves- és nehézfém mikroszennyező kerül a felszíni vizekbe. A terhelés csökkentése érdekében mérsékelni kell az utakra kijuttatott só mennyiségét, környezetbarátabb síkmentesítési technológiákat kell alkalmazni. A befogadók előtt hordalék és olajfogó műtárgyakat kell telepíteni. Ezeket rendszeresen kell tisztítani és karbantartani.
- A hulladéklerakó rekultiválása kész, következő feladat, hogy figyelni kell a lerakó monitoring kútjait.
- Komplex vízvédelmi tervet kell készíteni a többi környezeti elem védelmének együttes figyelembevételével.

4.1.3. Talajvédelem

Cél:

- A termőföld minőségének, termékenységének megőrzése, javítása.
- A parlagon maradt területek hasznosítása (a termőföldterület csökkenésének

minimalizálása).

- A környezeti károkozás lehetőségeinek csökkenése.

Feladat:

- Lakossági tájékoztatás és szemléletformálás a talajvédelmi intézkedésekkel kapcsolatban. Kiemelt jelentőségű területek: illegális hulladéklerakás hatásai, illegális szennyvíz elhelyezés hatásai. Hulladék-kommandó működtetése.
- Együttműködve a Növény- és Talajvédelmi Szolgálattal fel kell tárni a potenciálisan veszélyeztetett területeket (iparterületek, hulladéklerakók környezete).
- A hulladéklerakó rekultiválási folyamatának naprakész követése.
- Kistérségi agrár – környezetvédelmi program készítésének ösztönzése.
- Mezőgazdaságilag kevésbé hasznosítható területeken a viszonyoknak megfelelő hasznosítás (gyepesítés, erdősítés, vizes élőhelyként való hasznosítás).
- Racionális földhasználat, az ökológiai szempontok alapján művelési-ág rendezés.
- Védelmi növényzet telepítése (talaj-és tájvédelmi fásítás)
- Védett, illetve érzékeny természeti területek védelme.
- Ár-és belvízvédelmi művek korszerűsítése. (Különösen a vízelvezető-rendszerek esetében.)

4.2. Települési és épített környezet védelme

4.2.1. A települési környezet védelme

Cél:

- Egészséges, kulturált, biztonságos lakókörnyezet kialakítása.

Feladat:

- Helyi környezetvédelmi vonatkozású rendeletek elkészítése, ill. felülvizsgálata.
- A lakosság, a civil szervezetek bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.

4.2.1.1. Köztisztaság, hulladékkezelés

Cél:

- A település köztisztaságának javítása, a javított állapot folyamatos fenntartása.
- Környezetterhelés csökkentése.
- A hulladékok keletkezésének megelőzése.
- A keletkező hulladékok mennyiségének és veszélyességének csökkentése.
- A hasznosítási arány növelése.
- Korszerű hulladékkezelés és –hasznosítás kialakítása.

Feladat:

- Kommunális szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása.
- Szelektív hulladékgyűjtés folyamatos bevezetése, igény szerinti bővítése.
- A köztisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.
- Települési – kistérségi – hulladékgazdálkodási tervben szereplő előírások teljesítése. A helyi hulladékgazdálkodási terv felülvizsgálata során elemezni kell a kijelölt

célprogramok megvalósulását, illetve a végrehajtás hiányosságainak okait. Adott esetben új célprogramokat kell kijelölni, illetve tekintettel kell lenni az országos és területi hulladékgazdálkodási tervek felülvizsgálatának eredményeire is.

- Az országos jogi szabályozás és a hulladékgazdálkodási tervezés folyamatos módosulása, illetve a helyi igények nyomán szükséges több helyi rendelet módosítása, illetve az újabb rendeletek megalkotása a hulladékgazdálkodás területén (pl. elhagyott hulladék, biológiailag lebomló hulladékok, szelektív hulladékgyűjtés).
- Az önkormányzati oktatási és kulturális intézményi hálózaton keresztül lehetőség van a keletkező hulladékmennyiség csökkentését szolgáló, a helyi hulladékgazdálkodási tervben részletezett nevelési és szemléletformálási programok teljesítésére

4.2.1.2. Csapadékvíz elvezetés, bel- és árvízvédelem

Cél:

- Csapadékvíz-elvezetés megoldása, a település védelme az esetleges bel- és árvizektől.
- Közterületek, utak minőségének megóvása valamint javítása

Feladat:

- Pangó, feliszapolódott árkok rendezése.
- Vízrendezési terv készítése. Csapadékvíz-elvezető rendszerek kiépítése, a víz folyamatos lefutásának biztosítása az egyes befogadókig.
- Meglévő árkok rendezése, kitisztítása, karbantartása. Természetes árkok állapotjavítása, karbantartása, eredeti állapotának megőrzésével (lankás, természetes partfal biztosításával).
- Csapadékvíz-befogadók állapotjavítása, szükség szerint újak létesítése.
- Ár- és belvízvédelmi művek korszerűsítése.
- A csapadékvíz-elvezető árkokba történő illegális szennyvíz bevezetések felmérése és mielőbbi megszüntetése.
- Szükség szerint a veszélyeztetett területeken növényzet telepítése.

4.2.1.3. Ivóvízellátás

Cél:

- Meglévő vízkészletekkel való gazdálkodás, biztonságos vízellátás.
- Hálózati vízvesztés csökkentése.
- Oltóvíz biztosítása belterületen minden ingatlanhoz.
- A meglévő és még üzemelő vízáadó kutak minőségének megőrzése, illetve javítása.

Feladat:

- Az ivóvízhálózat-rendszer műszaki felmérése, hibák feltérképezése.
- Lakosság ösztönzése a hálózati vízbekötések szerelvényeinek cseréjére.
- Időszakos vezetéki rekonstrukciók betervezése, megvalósítása.
- Oltóvíz-hálózat fejlesztése (tűzcsapok).
- A kutak védőterületének fokozott ellenőrzése, valamint az ott lévő szennyezések megelőzése és megszüntetése. (Elsősorban hatósági munka erősítésével.)

4.2.1.4. Energiagazdálkodás

Cél:

- Energiatakarékos technológiák növelése.
- Energiafelhasználás csökkentése.

Feladat:

- Beruházásoknál az energiatakarékos technológiák megvalósításának támogatása.
- Utólagos hőszigetelések, energia-megtakarítást eredményező beruházások.
- Megújuló energiaforrások hasznosításának népszerűsítése, ezek alkalmazása (napkollektor, napelem, geotermikus energia, stb.).
- Energiahatékonysággal kapcsolatos ismeretek népszerűsítése, terjesztése.

4.2.1.5. Zöldterület-gazdálkodás

Cél:

- Szébb és jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakítása és fenntartása.

Feladat:

- Zöldterületek mennyiségének megőrzése, növelése, parkosítás.
- Utak melletti védőfásítások, zöldsávok megvalósítása. (A talaj defláció elleni védelmét is biztosítják, emellett „ökofolyosót” képezve a zöldhálózat fontos elemei.)
- Meglévő zöldfelületek minőségének javítása, a lakossági igényekhez való igazítása.
- Virágos területek megnövelése (pl.: iskolai, óvodai program segítségével, lakosság bevonásával)
- Játzóterek létesítése, meglévők fejlesztése.
- Mezőgazdasági művelés alá vont területek szélein fasorok, védősávok telepítésének ajánlása a tulajdonosok irányába.

4.2.1.6. Zaj- és rezgés elleni védelem

Cél:

- Zaj- és rezgésterhelések csökkentése. 75dBA feletti zajszintek megszüntetése.
- A lakosság nyugodt pihenésének biztosítása.

Feladat:

- Önkormányzati levegőtisztaság és zajvédelmi előírások felülvizsgálata és betartatása a Helyi Építési Szabályzatnak megfelelően.
- Zajvédő beruházások kivitelezése (fasorok, zajvédő építmények telepítése, illetve hangszigetelés) áttelepítésre nem alkalmas forgalmas közutak és üzemi létesítmények környezetében.
- Zajforrások nyilvántartása mérési adatok és lakossági bejelentések alapján. Előkészület a stratégiai zajtérkép elkészítésére, mely mind a közlekedési létesítmények, mind az IPPC engedélyköteles üzemek által okozott zajterhelést megjeleníti.
- A településrendezési tervben a zaj- és rezgésvédelmi követelmények érvényre juttatása (pl. zajvédelmi távolságok). Telephely engedélyezése során műszeres méréssel kell

- ellenőrizni, illetve igazolni a megengedett zajterhelési határértékek teljesülését.
- Közlekedési eredetű fokozott zajterhelés csökkentése érdekében forgalomszervezési és útminőségi fejlesztések meghozatala.

4.2.1.7. Közlekedés

Cél:

- Kül- és belterületi úthálózat fejlesztése.

Feladat:

- Forgalomtechnikailag nem megfelelő csomópontok átépítésének kezdeményezése.
- Járdaépítés.
- Parkolók állagának javítása.
- Közlekedésbiztonság növelése, forgalomcsillapítások bevezetése.
- Meglévő utak korszerűsítése, szilárd útburkolat kialakítása.
- Új útszakaszok tervezésénél a természeti területek figyelembevétele (ökológiai hálózat).
- Az utak mentén zöldsáv, alattuk áteresztő kialakítása az élővilág migrációjának biztosítására.
- A kerékpárút-hálózat fejlesztése.

4.2.2. *Épített környezet védelme*

Cél:

- Esztétikus, kultúra-és hagyományörző, a lakosság igényeit kielégítő épített környezet biztosítása.

Feladat:

- Településrendezési tervek felülvizsgálata.
- Épületek állagának ellenőrzése.
- A településrészek felújítása, fokozott védelme.
- Történelmi, néprajzi, településképi szempontból értékes épületek védelem alá vonása.
- Helyi művi értékek megőrzésére folyamatos karbantartására ösztönzés.

4.3. *Természeti környezet védelme*

4.3.1. *Természetvédelem*

Cél:

- Biodiverzitás fenntartása.
- Település környezeti- és természeti értékeinek védelme, fenntartható használata.
- Védett területek fokozott védelme, állagmegóvása és fenntartása.
- Helyi védettséggű területek megőrzése.
- A természetvédelem igényeinek, érdekeinek szem előtt tartása a fejlesztések során (potenciális élőhelyek).

Feladat:

- További védendő természeti és egyéb kultúrtörténeti értékek feltárása, nyilvántartása, esetleges károsító tényezők számbavétele.
- A védett, illetve védendő-természeti értékek fenntartása, folyamatos értékmegőrzés.
- Az önkormányzati tulajdonú vizes élőhelyek kitisztítása, rendbetétele illetve a nem önkormányzati tulajdonban lévők kitisztításának támogatása.
- „Érzékeny Természeti Területek”, a NATURA 2000 területek folyamatos ellenőrzése, állapotának javítása, eredeti állapotának visszaállítása.
- Zöldfelületek értékelése, fejlesztési tervek készítése. Erdő-és fasortelepítés az arra alkalmas helyeken.

4.3.2. *Tájvédelem*

Cél:

- Természeti táj – mint erőforrás - fenntartható használata.
- A település turisztikai vonzerejének növelése a tájvédelemmel egybekötve.

Feladat:

- A település egyedi tájérték-kataszterének elkészítése, tájterhelhetőségi vizsgálatok elvégzése.
- Fenntartható extenzív rét- és legelőgazdálkodás fejlesztése.
- A tájsebek (gödrök, vízmosások) rekultiválására törekvés.

- Mezőgazdaságilag kedvezőtlen területek ökológiai szempontú hasznosítása (gyepesítés, erdősítés).
- A fejlesztési-, rendezési tervek készítése, felülvizsgálata során a tájvédelmi szempontok kiemelt figyelembevétele.
- Parkok kialakításának lehetősége, őshonos állatfajták bemutatása.

4.4. Tudatformálás

Cél:

- A lakosság környezettudatos szemléletének kialakítása.

Feladat:

- Lakosság bevonása a környezetvédelmi döntésekbe. (Lakossági fórum, falugyűlés, stb.)
- Lakosság folyamatos tájékoztatása a környezet állapotáról. (Helyi sajtó, hirdetés, stb.)
- A környezettudatos nevelés beépítése a helyi oktatásba. (Iskola, óvoda)
- Lakosság környezettudatos „nevelése”. (Fórumok, klubok, konkrét akciók, előadások, stb.) Egészséges életmóddal kapcsolatos folyamatos kampányok: Egészséges otthon program (tanácsadás, pályázatok), Legegészségesebb konyha, étterem pályázat meghirdetése. Helyi biopiacok támogatása. Allergén növényekkel kapcsolatos, megelőzésre koncentrált felvilágosítás.
- Környezetvédelmi célú rendezvények megvalósítása. (Falunap, közös virágültetés, stb.)
- Civil szervezetek környezetvédelmi tevékenységének elősegítése. (Közös programok, fórumok, rendezvények anyagi támogatása, stb.)

5. A célok eléréséhez szükséges intézkedési program

5.1. Szervezéssel, intézkedéssel megoldható feladatok

- A közterületen tárolt építési-bontási anyagokat takarással kell ellátni a porszóródás megakadályozása érdekében.
- Figyelemmel kell kísérni, hogy az állattartó gazdaságok a környezetvédelem szempontjából megfelelően kezelik a termelés során keletkezett mellékanyagok elhelyezését, hasznosítását. Továbbá a belterületi állattartás jogszabályi előírásainak betartását fokozottan kell ellenőrizni.
- A közcélú létesítmények és környezetük fenntartására és kulturált kialakítására programot kell kidolgozni, és megvalósítani. Jogszabályi környezet felülvizsgálata, helyi rendelet szigorítása, határozottabb fellépés, szankcionálás.
- El kell készíteni a helyi védelemre méltó természeti értékeink állapot-felvételét, ennek alapján ki kell munkálni a területek kezelési és fenntartási szabályait.
- A településre jellemző, még fennmaradt táji értékek védelmét, a településrendezési tervben érvényesíteni kell.
- Tájékoztatni kell a lakosságot, hogy az építési és bontási hulladékot, és az egyéb települési szilárd hulladékot a kecskeméti lerakó területén adhatják le.
- A környezetvédelmi ismeretek terjesztése érdekében az iskolai képzés segítésére ismeretterjesztő kiadvány térítése az általános iskola számára. Szakmai segítség biztosítása az oktatók részére.

- Jeles környezetvédelmi akciók keretében szervezett iskolai programok támogatása. A környezettudatos szemlélet, életmód fejlesztése.
- A helyi médiában induljon rendszeres környezeti tudatot erősítő, a helyi környezeti értékeket bemutató és megóvásuk módjairól tájékoztató sorozat.
- A Környezetvédelmi Programban meghatározott feladatok végrehajtásához egységes környezetvédelmi rendeletet kell alkotni, zöldfelület gazdálkodási tervet kell készíteni.

5.2. Településüzemeltetési többletköltséggel járó feladatok

- A település belterületén lévő számos, rendszeresen kezelt zöldfelület, virágágyás talajának felújítása, szerves anyag pótlása.
- Szilárd burkolatú utak, terek, parkolók rendszere takarítása, locsolása, az útszegély melletti földanyag eseti eltávolítása – a település teljes területén – a porszennyezés csökkentése érdekében.
- A településen a csapadékvíz elvezetése szikkasztóárkokba történik, mely árkok karbantartásáról és tisztításáról folyamatosan gondoskodni kell.
- A pollenszennyezés mértékének csökkentése érdekében a kezelt zöldfelületeken a kaszálást a növényzet virágzása előtt minden esetben el kell végezni. A közterületek fásítása során légszennyezés szempontjából kerülni kell a kedvezőtlen hatású fafajok telepítését.
- Felmérés készítése annak érdekében, hogy szükséges-e hulladékgyűjtő edényzet kihelyezése a nagyobb forgalmú, frekvenciált helyeken.
- Az illegális szemétkerakó-, és szennyező anyag ürítési helyek felszámolása, a tevékenység tiltásának táblával jelölése.
- A termékdíjas hulladékok teljes körére kiterjedő szelektív hulladékgyűjtési rendszer kidolgozása és megvalósítása.
- A háztartási hulladékban lévő veszélyes hulladékok szelektív gyűjtési rendszerének teljes körű kiterjesztése.
- Játszóter vagy parkoló céljára használt zöldfelületek kitaposott növényzetét pótolni kell és az eredeti funkcióját helyreállítani.

5.3. Beruházási és fejlesztési forrásokat igénylő feladatok

- Önkormányzati utak minőségének javítása.
- Kerékpárút-hálózat fejlesztése
- A biztonságos gyalogközlekedés elősegítése (járdák, gyalogátkelőhelyek létesítése).

5.4. Nagyberuházások megvalósítását igénylő feladatok

- Az ivóvíz minőségének javítására megfelelő kezelő rendszer kiépítése.
- Települési, vagy intézményi szinten megvalósítható alternatív energiaforrások felhasználási lehetőségeinek számbavételét követően utána kell járni, hogy milyen alternatív energiaforrást előállító üzemek épültek az országban és azok milyen hatásokkal dolgoznak. A megtérülő projekt kidolgozása, majd megvalósítása.